

به نام آن که جان را فکرت آموخت

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان
دانشکده پرستاری و مامایی

تحصیلات تکمیلی

شناسنامه درس *Course Syllabus*

عنوان درس: مدیریت و رهبری در پرستاری سلامت جامعه شماره درس: 500548

نوع و تعداد واحد: 1 واحد، نظری

دروس پیش نیاز یا هم زمان: نظریه ها و الگوهای پرستاری و کاربرد آنها

فراگیران (رشته، مقطع، ترم): کارشناسی ارشد سلامت جامعه، ترم سوم نیمسال تحصیلی: اول، سال 1404-1405

زمان کلاس: سه شنبه 8-10 یا 16-18 مکان کلاس: کلاس 27

مسئول درس: سرکار خانم دکتر صفازاده زمان حضور در دفتر کار: یکشنبه ها ساعت 15/30-16/30

شماره تماس: 37927511

Email: safa_sh58@yahoo.com and sh.safazadeh@nm.mui.ac.ir

اساتید درس: سرکار خانم ها دکتر خراسانی، شیرانی، نوری و صفازاده

شرح درس:

ارایه مراقبت با کیفیت، اثربخش و ایمن یکی از اولویت های اساسی حرفه ی پرستاری است. این نوع مراقبت در بخش ها و محیط های بالینی بیمارستانی و مجموعه های غیر بیمارستانی مانند کلینیک ها، خانه های بهداشت و ... با تنوع بیماری های مختلف، از اهمیت بیشتری برخوردار خواهد بود. به همین دلیل آشنایی دانشجویان کارشناسی ارشد سلامت جامعه با اصول مدیریت و تئوری های رهبری و کاربرد آن به منظور تامین منابع انسانی و مالی و ایجاد شرایط مناسب برای ارایه خدمت بسیار مهم بر شمرده می شود. در این درس دانشجویان با مفاهیم سازمان، اصول و روش های مدیریت و رهبری آشنا شده و با توجه به سیر تاریخی تئوری ها و سبکهای مدیریت و رهبری، در مورد ویژگی های رهبر و مدیر در سازمان، مدیریت فرآیند ارتباطات، تصمیم گیری، برنامه ریزی، مدیریت و بهبود منابع انسانی، استانداردهای پرستاری و نحوه تجهیز ایمن بخش های محل خدمت خود، نظارت و ارزشیابی، بهبود کیفیت و ... بحث و گفتگو انجام می دهند. در نهایت انتظار می رود دانشجویان برای ایفای نقش مدیریت و رهبری در بخش ها و واحدهای محل خدمت خود در آینده آماده شوند.

اهداف کلی:

آشنایی دانشجویان کارشناسی ارشد سلامت جامعه با اصول، مفاهیم و تئوری ها، وظایف، عناصر کاربردی و مهارتهای مدیریت و رهبری در حرفه ی پرستاری، به نحوی که در آینده قادر باشند به عنوان یک مدیر و رهبر اثربخش در حرفه خود، مراکز بهداشتی درمانی و بخش ها و واحد های بالینی و غیر بالینی انجام وظیفه کرده و ضمن استفاده از

بهترین شواهد علمی موجود در علم مدیریت باعث ارتقا ایمنی مددجویان، بهبود کیفیت خدمات تیم سلامت و اعتلای حرفه شوند.

اهداف اختصاصی دوره (با لحاظ اصول یادگیری و صلاحیت بالینی):

در انتهای دوره از دانشجویان انتظار می‌رود قادر باشند:

به عنوان یکی از مدیران پرستاری، ساختار، منابع، امکانات و فرایندهای مدیریت پرستاری را تجزیه و تحلیل کرده و با استفاده از شواهد پژوهشی به روز و با بکارگیری فرایند چند تخصصی در تصمیم سازی های مدیریتی مختلف مشارکت نمایند. این موارد به صورت زیر تقسیم بندی شده اند:

حیطه دانشی:

- 1- مدیریت را از دیدگاه صاحب نظران این حرفه تعریف نموده، اصول و مبانی مدیریت خدمات پرستاری مانند برنامه ریزی، سازماندهی، هدایت و رهبری و ... را در سازمان تبیین کنند.
- 2- ویژگی ها و وظایف مدیر و رهبر را تشریح نموده و در قالب یک جدول با یکدیگر مقایسه نمایند.
- 3- برای هر کدام از مکاتب مدیریت (کلاسیک- نئوکلاسیک- رفتاری-سیستمی) یک تئوری را با مفروضات و مفاهیم مرتبط با آن تشریح نموده و کاربرد آن را مثال بزنند.
- 4- فرایند و مراحل مدیریت و تامین منابع انسانی را توضیح دهند.
- 5- روش های تقسیم کار پرستاری یا الگوهای مختلف مراقبتی (موردی، اولیه، گروهی و...) را با ذکر مزایا و معایب هر کدام توصیف کنند و در مورد بهترین روش پیشنهادی در بخش/ بیمارستان از دیدگاه خود توضیحاتی ارائه دهند.
- 6- بهره وری، کارآیی، اثربخشی و بهبود کیفیت را با ذکر تمایزات هر کدام تعریف نمایند.

حیطه نگرشی:

- 1- ضمن آشنایی با تیم های تخصصی در محیط های بالینی و ... به برقراری ارتباطات درون و بین حرفه ای به عنوان یک مدیر اهمیت دهند.
- 2- به جنبه های مدیریتی و بهبود کیفیت در ارائه خدمت به بیمار در بخش های بالینی توجه کرده و آنها در محافظت از خود به عنوان یک مدیر و سایر ارائه دهندگان خدمت و بیمار مهم بدانند.
- 3- به عنوان یک مدیر، رعایت مسایل اخلاقی را در تصمیم گیری ها، سیاست گذاری ها و ارزشیابی ها مهم بدانند.

حیطه مهارتی:

- 1- در موقعیت های خاص موجود در بخش های محل خدمت یا کارآموزی، از اصول تصمیم گیری، قدرت و تفویض اختیار استفاده نمایند.
- 2- عوامل موثر بر تامین نیروی پرستاری بخش را نام برده و با ذکر یک مثال نیروی حرفه ای و غیرحرفه ای مورد نیاز یک بخش یا بیمارستان را محاسبه نمایند.

حیطه تحلیل:

- 1- انواع برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی موجود در محل خدمت و یا کارآموزی را نقد و بررسی نمایند.

- 2- نظریه های رهبری و مدیریت مورد استفاده توسط مدیران پرستاری پایه، میانی و ارشد محل خدمت یا کارآموزی خود را نقد و بررسی نمایند.
- 3- در مورد مفاهیم استاندارد، استانداردهای عملکرد پرستاری، حسابرسی (ممیزی) و ارزیابی عملکرد پرستاری بحث کنند.
- 4- در مورد فرایند هدایت/سرپرستی و هماهنگی و ابزار آنها را با تاکید بر کاربرد آن در بخش های بالینی و ... بحث نمایند.
- 5- در مورد اهمیت بهسازی نیروی انسانی در پرستاری، اصول، مراحل و روش های آن بحث کنند.
- 6- اصول روانشناسی و مدیریت را به منظور ایجاد تغییر، برقراری ارتباط، ایجاد انگیزه در کارکنان و پرورش تفکر خلاق تلفیق نمایند.
- 7- کنترل و ارزشیابی، انواع روش ها و ابزارهای کنترل و ارزشیابی موجود در محیط های بالینی و مراکز بهداشتی را نقد نمایند.

روش تدریس:

استفاده از روش سخنرانی، بحث گروهی، یادگیری مبتنی بر خودراهبری دانشجو، یادگیری مشارکتی و یادگیری مبتنی بر پورتفولیو

ابزار مورد نیاز تدریس:

دیپتا شو جهت نمایش اسلاید، تخته وایت برد و دیگر تجهیزات آموزشی

وظایف فراگیران (در جلسات حضوری، آفلاین و جلسات آنلاین به تفکیک):

وظایف فراگیران در جلسات حضوری:

1. حضور فعال در تمامی جلسات کلاس و به اشتراک گذاری تجارب خود با اساتید و سایر دانشجویان
2. مطالعه محتوای ارائه شده در هر جلسه و انجام فعالیت یادگیری مرتبط با آن همراه با ارائه بازخورد به استاد مربوطه
3. از آنجا یکی از وظایف فارغ التحصیلان این رشته ایجاد تغییر در جامعه و پاسخگو بودن در قبال محیط های بالینی و غیر بالینی می باشد، لذا انتظار می رود در اجرای تمامی تکالیف دیدگاه رفع یکی از مشکلات محیط بالینی یا جامعه مورد نظر دانشجو باشد.
4. انتخاب و ارائه یکی از موضوعات مطرح شده در سرفصل بر حسب صلاحدید استاد مربوطه
5. مطالعه یک مقاله تحقیقاتی با اولویت مرور سیستماتیک در خصوص موضوعات مطرح شده پیش از ورود به کلاس و گفتگو در مورد آن در پایان همان جلسه
6. شرکت در آزمون های میان دوره ای کلاسی و پایان ترم

قوانین و مقررات کلاس (در جلسات حضوری):

1. به منظور یادگیری مؤثر این درس، مشارکت فعال دانشجویان ضرورت دارد و از دانشجویان انتظار می رود قبل از شروع کلاس در خصوص موضوع مورد بحث، مطالعه پیشین داشته باشند.

2. گوشی های تلفن همراه در طول کلاس خاموش یا در حالت پرواز باشد و فقط با هماهنگی استاد و در خارج از محیط کلاس به تلفن های بسیار اضطراری پاسخ داده شود.
3. آئین نامه رفتار و پوشش حرفه ای دانشجویان طبق شیوه نامه اجرائی موجود در سایت دانشکده پرستاری، قسمت معاونت آموزشی، اداره خدمات آموزشی، آیین نامه پوشش حرفه ای رعایت گردد.
4. بر اساس مصوبه آئین نامه آموزشی نحوه برخورد با غیبت دانشجویان در کلاس به شرح زیر است:
الف) غیبت در جلسات درس تا سقف مشخص شده در آئین نامه آموزشی مربوطه در صورتی مجاز خواهد بود و مشمول کسر نمره نخواهد گردید که با ارائه مدارک مستند و گواهی معتبر و تأیید شده و با تشخیص مدیر گروه مربوطه مجاز شناخته شود.
ب) نحوه برخورد با غیبت غیر موجه دانشجو در کلاس درس در سقف کمتر از 17/4 (چهار هفدهم) بشرح زیر می باشد:

- یک جلسه غیبت غیرموجه قابل بخشش
- دو جلسه غیبت غیرموجه کسر 1 نمره
- سه جلسه غیبت غیرموجه کسر 2 نمره
- چهار جلسه غیبت غیرموجه کسر 4 نمره

ج) در خصوص نحوه برخورد با تعطیلی کلاس (غیر مجاز) که به صورت گروهی انجام می شود به ازای هر جلسه استاد می تواند تا سقف 2 نمره کسر نماید.

5. بدیهی است غیبت بیش از حد مجاز (4/17) منجر به نمره صفر در درس خواهد بود و در صورت مجاز بودن غیبتها با ارائه مستندات و اخذ موافقت شورای آموزشی دانشکده، موجب حذف درس خواهد شد.

نحوه ارزشیابی دانشجو و بارم مربوط به هر ارزشیابی:

تذکر: نمرات بخش نظری و عملی در پایان دوره جمع می شوند.

ردیف	فعالیت های بخش نظری	نمره از 20
1	ارایه شفاهی و کتبی تکالیف و فعالیت های یادگیری در قالب پورتفولیو در زمان مقرر یا ثبت در سامانه نوید	2
2	جستجو در منابع برای پاسخ به سوالات چالشی اساتید و مرتبط با عناوین و اهداف کلاس	3
3	آزمون پایان دوره	15

منابع اصلی:

1. . *(Main Reference) Marquis, B. L., Hustone, C.J. Leadership roles and management functions in nursing. 6th Ed. Lippicott, Williams & Wilkins, USA. 2017.
2. Huber D. Leadership & Nursing care management. 7th edition, Elsevier .2021.
3. Strauss, R. W., Mayer, F. T. Emergency Department Management. McGraw-Hill Education. 2nd Edition, 2021.
4. Sullivan, E.J. Effective Leadership and Management in Nursing. 9th edition. Pearson Education International. 2018.
5. توکلی قینانی ز. ارسلائی ن و فلاحی خشکنا ب م. آنچه مدیران پرستاری باید بدانند. نشر جامعه نگر. سال اول. 1398.
6. ایازی ز. رحیمی مدیسه م. رحیمی مدیسه س. اصول مدیریت خدمات پرستاری و مامایی ایازی. نشر جامعه نگر. چاپ ششم. 1401 .

منابع پیشنهادی برای مطالعه بیشتر:

1. Marshal E.S. and Broome EM.E. Transformational leadership in nursing. Springer. 2017.
2. Swansburg, R.J., Swansburg, R.C. Introduction to Management and Leadership for Nurse Administrators. 6th Ed. Jones and Bartlett Publishers, USA. 2016 or later.
3. Roussel LA, Harris JM, Thomas T. Management and Leadership for Nurse Administrators. 2015
4. هرو آبادی ش. و مرباغی ا. مدیریت پرستاری و مامایی. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران. ویرایش دوم. 1385.
5. قابلجو م. توانمندسازی مدیران با کمک نظریه های مدیریت. انتشارات شهر آب. چاپ اول. 1392.
6. حسینی م. م. اصول مدیریت پرستاری. حکیم هیدجی. چاپ اول. 1389.
7. توماس ج. و همکاران. رهبری و مدیریت در بخش. نشر جامعه نگر. چاپ اول. 1391

Online Data Bases:

1. Journal of Nursing Administration (JONA)
2. Journal of Nursing Management
3. Journal of Nursing Administration Quarterly
4. Journal of Leadership in Health Sciences
5. Journal of Nursing Leader

جدول زمان بندی کلاس

شماره درس: 500548

عنوان درس: مدیریت و رهبری در پرستاری سلامت جامعه

فراگیران: دانشجویان ترم سوم

نیمسال تمصیلی و سال: اول، سال 1404-1405

زمان: سه شنبه ها، ساعت 16-18

رشته تمصیلی: کارشناسی ارشد سلامت جامعه

اساتید درس بخش نظری: سرکار خانم ها دکتر خراسانی، شیرانی، نوری و صفازاده

جدول زمان بندی ارائه برنامه درس					
ردیف	تاریخ / ساعت	عنوان جلسه	نوع جلسه	فعالیت یادگیری	مدرس
1	1404/7/8 16-18	معرفی درس، اهداف، تکالیف و منابع آشنایی با اصول و مبانی مدیریت و رهبری در سازمان	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	مطالعه شناسنامه درس	خانم دکتر نوری
2	1404/7/15 16-18	آشنایی با نظریه های مدیریت و رهبری و کاربرد آن در مدیریت	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	بررسی و نقد یکی از نظریه های مدیریت در بخش های محل خدمت یا کارآموزی	خانم دکتر شیرانی
3	1404/7/22 16-18	آشنایی با اصول و مبانی برنامه ریزی در مدیریت، مدیریت استراتژیک در سازمان های بهداشتی درمانی و انواع برنامه ریزی ارتقا سلامت جامعه	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	بررسی و نقد برنامه استراتژیک محل خدمت یا کارآموزی	خانم دکتر صفازاده
4	1404/7/29 16-18	اصول و مبانی سازماندهی و تفویض اختیار در مدیریت	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	مطالعه یک مقاله سیستماتیک ریویو یا متا آنالیز و آمادگی برای بحث و گفتگو در کلاس	خانم دکتر صفازاده
5	1404/8/6 16-18	کنترل نظارت و ارزشیابی در پرستاری سلامت جامعه مدیریت و توسعه منابع انسانی و ارزشیابی عملکرد	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	تنظیم رزومه حرفه ای	خانم دکتر صفازاده
6	1404/8/13	نظریه های نوین انگیزش ارتباطات در پرستاری سلامت جامعه	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	مطالعه دو مقاله و گفتگو در کلاس	خانم دکتر خراسانی
7	1404/8/20	فرایند تصمیم گیری و حل مسئله مدیریت بیماریهای و وضعیتهای مزمن	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	مطالعه دو مقاله و گفتگو در کلاس	خانم دکتر خراسانی
8	1404/8/27 16-18	سیاستگذاری و برنامه ریزی در نظام سلامت- تمرکز و تمرکز زدایی	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	مطالعه دو مقاله و گفتگو در کلاس	خانم دکتر خراسانی

تاریخ امتحان پایان ترم: بر اساس تقویم آموزشی